

ارائه مدل مفهومی عوامل موثر بر کیفیت تدریس حرفه ای اساتید

دانشگاه فرهنگیان با رویکرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد

مریم صالحی زاده^۱، نادرقلی قورچیان^{۲*}، امیرحسین محمد داودی^۳

تاریخ دریافت: ۹۷/۵/۱۵ صص ۹۲-۶۹ تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۱/۲۲

چکیده

هدف از این تحقیق ارائه مدل مفهومی عوامل موثر بر کیفیت تدریس حرفه ای اساتید دانشگاه فرهنگیان با رویکرد مبتنی بر نظریه داده بنیاد بود. این کار با انجام پژوهش کیفی از نوع نظریه داده بنیاد که شیوه آن اکتشافی است، انجام شد. در این پژوهش برای رفع نواقص پژوهش های گذشته، به تدوین مدلی جامع که شامل عوامل داخلی و خارجی موثر بر کیفیت استادان دانشگاه فرهنگیان از روش برخاسته از داده ها و به شیوه سیستماتیک (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تکمیل صلاحیت های مورد انتظار تدریس حرفه ای استادان، مصاحبه ای نیمه ساختاریافته با متخصصین در حوزه آموزش عالی و نخبگان علمی دانشگاه فرهنگیان جمعاً ۱۷ نفر به شیوه گوله برفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای به دست آوردن اعتبار و روایی داده ها از دو روش بازبینی مشارکت کنندگان و مرور خبرگان غیر شرکت کننده در پژوهش استفاده شد. داده ها به روش تحلیل محتوا بررسی شدند. در نهایت مدلی با ده عامل عوامل انگیزشی، عوامل اجتماعی، عوامل محیطی، عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی، عوامل فردی و شخصی، عوامل دانشگاهی و مدیریتی، عوامل علمی و آموزشی، عوامل تکنولوژیکی و عوامل بین المللی استخراج شد. مقوله محوری مطالعه حاضر کیفیت تدریس اساتید دانشگاه است که در ده بعد ذکر شده و با توجه به شرایط علی، شرایط زمینه ای و شرایط میانجی راهبردهایی تدوین و مدل نهایی بر اساس آن ارائه شده است.

کلید واژه ها: تدریس با کیفیت، دانشگاه فرهنگیان، نظریه داده بنیاد.

^۱ - دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات. تهران. ایران

^۲ - استاد گروه مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات. تهران. ایران

* - نویسنده مسئول: naghourchian@yahoo.com

^۳ - دانشیار گروه مدیریت آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه. ایران

مقدمه

دانشگاه و به طور کلی نظام آموزش عالی گران بهاترین منبعی است که هر جامعه برای پیشرفت و توسعه در اختیار دارد و دانشگاه ها و موسسات تحقیقاتی به لحاظ دانش، اعتبار زیادی کسب کرده اند و پویندگان راه علم و ترقی محسوب می شوند. تدریس به مجموعه فعالیت هایی اطلاق می شود که هدفدار است و آگاهانه صورت می پذیرد و به گونه انفاقی یا تصادفی انجام نمی شود (Mohamady, 2015). در واقع تدریس مجموعه مهارت هایی را شامل می شود که قبل، ضمن و پس از اجرای فرآیند تدریس صورت میگیرد و امکان آموزش دانشجو را فراهم می نماید. به دانشجو کمک می نماید تا بر اساس شرایط فراهم شده، سبک یادگیری خود و اهداف مورد نظر به یادگیری نائل گردد. هیچ یک از روشهای تدریس فی نفسه خوب یا بد نیستند، بلکه نحوه و شرایط استفاده از آن هاست که باعث تقویت و ضعف شان می شود. یکی از مسائل مهم در استفاده از روش تدریس توجه به کیفیت بیان است. این، نکته ای پذیرفته شده است که اگر مدرسی با معلومات بسیار بالا در زمینه تحصیلی خود، قادر به انتقال مناسب مطالب نباشد، به عنوان یک مدرس اثربخش در نظر گرفته نخواهد شد. معلم بازیگر صحنه آموزش است در این صحنه معلمی موفق تر است که آگاهی و دانش بیشتری داشته باشد و بتواند آنچه را که می داند با بیانی شیوا و اثرگذار به مخاطبش ارائه نماید (Behnamfar, 2013).

کیفیت تدریس یکی از عوامل مهم در فرآیند یادگیری است. منظور از کیفیت تدریسی، درک بهتر مفاهیم و قدرت تحلیل روابط بین آموخته ها از جانب دانشجویان است (Garyner, 2014). کیفیت تدریس آن چیزی است که استادان و دانشجویان آن را تدریس اثربخش می دانند و مولفه های کلی تدریس و یادگیری را در بر می گیرد (Harland, 2014). به عبارت دیگر، کیفیت تدریس به بررسی موثر بودن فعالیت های آموزشی استادان می پردازد و شامل فعالیت هایی از قبیل مهارت های تدریس، انگیزشی و ارتباط موثر با دانشجویان، شخصیت و رفتار فرد و توانایی علمی استاد است (Jahnukainen, 2011). در دهه گذشته کیفیت تدریس، همواره یکی از نگرانی های اصلی مسوولین نظام آموزش عالی بوده است. تأکید آیین نامه های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر به کارگیری نتایج حاصل شده از این راهبرد، در بر گه های ویژه ارتقا و تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی، بیانگر اهمیت این موضوع است (Shirbigi, 2010). اعضای هیات علمی متخصصانی هستند که مسوولیت آموزش و اشاعه علم و دانش را در دانشگاه به عهده داشته و کیفیت و توسعه دانش تا اندازه زیادی به چگونگی عملکرد این اعضا وابسته است (Yamonidizi, 2009).

در واقع تدریس مجموعه مهارت هایی را شامل می شود که قبل، ضمن و پس از اجرای فرایند تدریس صورت می گرد و امکان آموزش دانشجو را فراهم می کند. به دانشجو کمک می کند تا بر اساس شرایط فراهم شده، سبک یادگیری خود و اهداف مورد نظر به یادگیری نائل گردد (Harland, 2014). بررسی فعالیت های اعضای هیات علمی و نوع تعامل آن ها، بازخورد مناسبی را برای تجزیه و تحلیل مسایل آموزشی و تصمیم گیری های اساسی و برنامه ریزی های راهبردی به مسوولان نظام آموزش عالی فراهم آورده و از دیگر سو اعضای هیات علمی نیز می توانند از چگونگی عملکرد خود آگاهی یافته و برای افزایش کیفیت فعالیت های خود اقدام کنند (Radabadi, 2013). این فعالیت ها سه دسته آموزشی، پژوهشی و ارائه خدمات (اجرایی) را شامل می شوند (Marofi, 2007). در این میان فعالیت های آموزشی و پژوهشی اهمیت بیشتری دارند (Sarjala, 2013). که در ماهیت دانشگاه معنا پیدا می کنند. این نکته بدین معناست که تاثیر متقابل دو ویژگی یاد شده ضامن پویایی و حیات دانشگاه است (Mohadesi, 2011). در حقیقت تدریس و آموزش دانشجویان از عمده ترین وظایف مدرس دانشگاه به شمار می آید، به گونه ای که مهم ترین ملاک پذیرفته شده برای سنجش یک تدریس خوب، میزان یادگیری دانشجویان است، به گونه ای که بهترین افراد آموزش دهنده کسانی هستند که بالاترین میزان یادگیری را در دانشجویان ایجاد می کنند و یادگیری دارای نقش و اهمیت ویژه ای است (Nikroz, 2012). تدریس با کیفیت را می توان به عنوان تدریسی که موجب یادگیری می شود درک کرد. به بیان دیگر تدریس از جنبه کاری می تواند وجود داشته باشد، ولی هر گونه ادعایی درباره این که این عمل یک تدریس با کیفیت است، به یادگیری دانشجویان در نتیجه آن تدریس بستگی دارد. تدریس با کیفیت به آنچه آموخته می شود و نحوه تدریس آن بستگی دارد. محتوا باید مناسب و با هدفی با ارزش باشد و روش های به کار رفته نیز باید از نظر اخلاقی قابل دفاع باشد و شامل ادراک مشترک منطقی باشد. تدریس خوب و باکیفیت، تدریسی است که با اصول اخلاقی قابل دفاع درباره آموزش سازگاری داشته باشد تدریس با کیفیت به احتمال زیاد حاصل تمایل و تلاش دانشجو، یک زمینه اجتماعی پشتیبان کننده، فرصت های فراوان برای یادگیری و کنش های خوب به کارگرفته از سوی استاد است (Hosain panah, 2015). با توجه به اهمیت تدریس و نقش زیربنایی آن در دستیابی به اهداف آموزشی در حیطه های نظری و عملی، تاکید بر تدریس مؤثر به صورتی که بتواند دستیابی به اهداف با اهمیت دانشگاه را فراهم نماید، امری مسلم و بدیهی است. در نظام آموزشی دانشگاه ها تغییرات عمده ای در حال وقوع است. محور این تغییرات تاکید ویژه ای است که بر رابطه معلم و دانشجو وجود دارد و تلاش بر این است که تدریس اثربخش از تدریس غیر مؤثر مجزا

گردد (Mirmohammadi, 2012). تدریس اثربخش، مجموعه رفتارهای معلم است که باعث دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری بهتر فراگیر می شود (Mahbob, 2010).

آموزش با کیفیت فراتر از آموزش معمول است و با الهام بخشیدن حمایت و درگیر کردن فعال دانشجویان حاصل می آید. لذا شناسایی عوامل تاثیرگذار بر شیوه های تدریس و پرداختن به آن ها در مباحث آموزشی دارای اولویت ویژه است (Sutkin, 2008). کیفیت تدریس و یادگیری امروزه به عنوان موضوعی قابل توجه در دانشگاه های سراسر دنیا مطرح است که تضمین کننده تدریس اثربخش می باشد (Devlin, 2007). براین اساس در یک تدریس با کیفیت باید استاد مجموعه ای از مهارت های خاص را دارا بوده و نیازهای زمینه ای را که در طول فرایند آموزش القا می گردد، برآورده می سازد (Devlin, 2010).

یکی از مشکلات اساسی در آموزش دانشگاه ها، نداشتن شاخص های تدریس اثربخش است. کشاورز (۲۰۱۶) بیان می کند که مشغله های اجرایی استادان و نگذاشتن وقت کافی برای تدریس و اهمیت ندادن استادان به دیدگاه های جدید در تدریس و عدم استفاده از یادگیری فعال و مشارکتی و نداشتن قدرت تحلیل در امور درباره آینده از جمله مواردی هستند که مانع ارتقای تدریس در آموزش عالی می شوند (Keshavarzi, 2017). منظور از تدریس اثربخش مجموعه ای از عملکردها و ویژگی های استاد است که باعث دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری دانشجو می شود. البته یادگیری به عوامل متعدد دیگری از جمله رفتارهای دانشجو، انگیزه یادگیری، محتوای برنامه درسی، محیط و منابع فیزیکی نیز بستگی دارد. ولی پژوهشگران نشان داده اند که تدریس اثربخش در پیشرفت تحصیلی و یادگیری دانشجویان از سایر عوامل مهمتر بوده است. از طرفی، ارزیابی تدریس اساتید بدون در دسترس داشتن شاخصهای تدریس اثربخش نه تنها باعث بهبود کیفیت آموزش نمی گردد بلکه باعث افت کیفیت نیز می شود برای تعیین شاخص های تدریس اثربخش روش های مختلفی از جمله نظرخواهی از مدیران، همکاران، خود استادان و دانشجویان وجود دارد (Asady, 2015). بنابراین اثربخش ساختن کیفیت تدریس، مستلزم تنظیم اهداف روش و چالش های منطقی برای یادگیری فراگیران است تدریس، بهبود و تضمین کیفیت آن اساس رویکردها و طرحواره هایی است که دانشگاه ها آن را در راس برنامه های خود قرار می دهند (Kenchaiah, 2017). تجارب کشورهای مختلف در این زمینه نشان می دهد که به رغم اتخاذ رویکردهای مشابه در بهبود یا تضمین کیفیت تدریس، فرایند و رویه های اجرایی آن به دلیل مفروضه های زیربنایی و شرایط خاص محیطی، متفاوت می باشد. براین اساس، تعریف شاخص ها و مؤلفه های اصلی کیفیت تدریس در سطح مورد انتظار متضمن شناسایی سطح موجود و سپس بهبود و طراحی سیستم هایی برای تضمین کیفیت تدریس است. با

توجه به این که هدف اصلی آموزش دانشگاه فرهنگیان پرورده کردن افراد متخصص و مسئول برای تعلیم و تربیت دانش آموزان متعهد و آینده ساز بوده و لزوم آن نیز پرورش صحیح و تخصص شخص معلم است و ذکر این نکته که متأسفانه در تحقیقات صورت گرفته (Babai,2010) روش تدریس معلمان و شاخصه های اثر بخشی آن ها دارای ضعف های پیاپی بوده که البته این ضعف ناشی از آموزش های نادرست دانشگاهی معلمان سرچشمه می گیرد و هم چنین نظر به آنچه قبلاً ذکر شد شناسایی عوامل موثر به منظور ارتقای کیفی تدریس در آموزش عالی از اهمیت ویژه برخوردار است. در حقیقت پیشرفت پویایی استادان قسمت مهمی از بهبود کیفیت آموزش است. بررسی نحوه کیفیت تدریس و عوامل موثر بر آن موجب می شود تا روش های تدریس استادان مورد ارزیابی قرار بگیرد و باعث تصمیمات مطلع درباره نحوه آموزش استادان شود (Mrghati,2014). تدریس در آموزش عالی امری ساده نیست بلکه عوامل متعدد بر کیفیت و اثربخشی آن موثر است. لذا شناسایی علل و عوامل موثر بر آن مستلزم نگاهی ساختاری و دقیق می باشد (Asadi,2015). با توجه به انجام پژوهش های متنوع غیر ساختارمند و عدم ارائه راهکاری وحدت بخش و جامع در مورد الگویی اثربخش جهت تدریس با کیفیت استادان الزامی است.

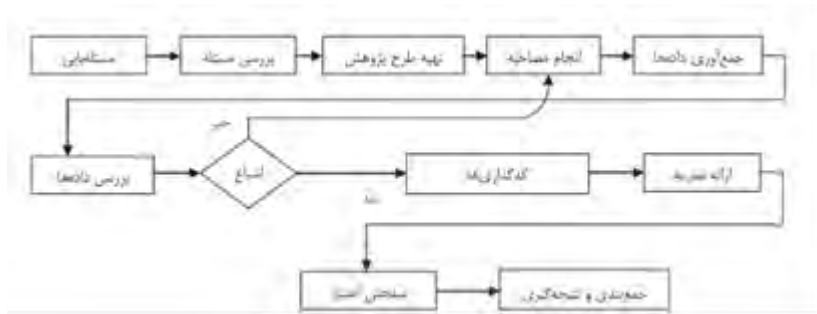
دانشگاه فرهنگیان دانشگاهی برای تأمین، تربیت و توانمندسازی معلمان و نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش در ایران است. این دانشگاه در سال ۱۳۹۰ با تجمیع همه مراکز تربیت معلم سراسر ایران تأسیس شد و دارای حدود ۹۸ واحد دانشگاهی و بیش از ۶۵ هزار دانشجویست. یکی از وظایف و ماموریت های راهبردی دانشگاه فرهنگیان، توانمندسازی و ارتقای شایستگی های عمومی، تخصصی و حرفه ای منابع انسانی وزارت آموزش و پرورش از طریق آموزش های کوتاه مدت و تحصیلات تکمیلی است. معلم در آموزش و پرورش نیاز به بهسازی دارند و این کار در دانشگاه فرهنگیان زمینه ساز تحول در نظام آموزش و پرورش است. دانشگاه فرهنگیان آذربایجان غربی در قالب دو پردیس شهید رجایی و علامه طباطبایی به آموزش و تربیت معلمان می پردازد. استان آذربایجان غربی با تنوع قومی و مذهبی نیازمند معلمانی کارآمد می باشند که با توجه به شرایط اجتماعی استان آذربایجان غربی بتوانند از اثربخشی لازم برخوردار باشند. معلمان کارآمد از طریق آموزش عالی کارآمد حاصل می آید. بنابراین تحقیق و بررسی درباره اثربخش و کیفیت عملکرد آموزشی استادان دانشگاه فرهنگیان آذربایجان غربی از جمله مسایل مهمی است که از یک سو بازخورد مناسب برای تجربه و تحلیل مسایل آموزشی و تصمیم گیری های اساسی برای مسوولان و دست اندرکاران نظام آموزش عالی فراهم می آورد و از سوی دیگر اعضای هیات عالی دانشگاه فرهنگیان آذربایجان غربی از چگونگی عملکرد آموزشی خود آگاهی می یابند و به

اصلاح روش های آموزشی و در نتیجه افزایش کیفیت تدریس اقدام می کنند. بنابراین مساله اصلی این تحقیق فقدان الگویی جامع و اثر بخش جهت ارتقای کیفیت تدریس بر اساس رویکرد نظریه داده بنیاد می باشد پس در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این پرسش بود که چه نوع الگویی را می توانیم طراحی کنیم که منجر به ارتقای کیفی تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان بر اساس رویکرد نظریه داده بنیاد می شود؟

روش تحقیق

این مطالعه از نوع پژوهش های کیفی است. که هدف این پژوهش ارائه الگویی جامع و فرآیندی برای فهم فرآیند تدریس حرفه ای و با کیفیت استادان دانشگاه فرهنگیان است. در این پژوهش برای رفع نواقص پژوهش های گذشته، با استفاده از روش نظریه داده بنیاد، به تدوین مدلی جامع پرداخته است که شامل عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر تاثیر با کیفیت استادان دانشگاه فرهنگیان است.

در این تحقیق از طریق مصاحبه اکتشافی نسبت به شناسایی جنبه های نهفته عوامل مؤثر بر تدریس حرفه ای با کیفیت از روش برخاسته از داده ها و به شیوه سیستماتیک (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش برای انتخاب نمونه، از نمونه گیری هدفمند که از روش های نمونه برداری غیراحتمالی است استفاده می شود. مفهوم نمونه گیری هدفمند که در پژوهش های کیفی به کار می رود، بدین معناست که پویشگر افراد و مکان مطالعه را از این رو برای مطالعه انتخاب می کند که می توانند در فهم مساله پژوهش و پدیده محوری مطالعه مؤثر باشند (Creswell, 2012). لذا برای تکمیل صلاحیت های مورد انتظار تدریس حرفه ای اساتید دانشگاه فرهنگیان، مصاحبه ای با تعدادی از مدیران و اعضای هیات علمی صاحب نظر (دارای درجه استاد) (پروفسور) و دانشیاران (آگاه به روش تدریس) به ویژه متخصص در حوزه آموزش عالی و علوم تربیتی) به روش نمونه گیری هدفمند و تکنیک گلوله برفی، به عنوان ملاک انتخاب شدند تا فهرست مولفه های تدریس حرفه ای و با کیفیت مستخرج از متون مرتبط با آموزش دانشگاهی به طور عام و تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان به طور اخص و نیز رسالت ها و ویژگی های دانشگاه تربیت معلم، صلاحیت ها، نقش و انتظارات از رهبری اثربخش، تکمیل و تعدیل گردد. نمونه گیری به جهت مصاحبه که منجر به جرح و تعدیل مولفه های تدریس حرفه ای دانشگاه فرهنگیان شد به شیوه هدفمند و تکنیک گلوله برفی جمعاً با ۱۷ نفر از متخصصین و نخبگان آموزشی دانشگاه فرهنگیان انجام شد.

شکل ۱- مراحل و فعالیت‌های انجام پژوهش حاضر

ملاحظات اخلاقی در اجرای پژوهش نیز مد نظر قرار گرفت که در واقع، نشان دهنده میزان و چگونگی احترام پژوهشگر به مشارکت کنندگان است (Gorard, 2004). در همین خصوص، به همراه سؤالات مصاحبه، نامه ای با امضای پژوهشگر مبنی بر تعهد اخلاقی در نگهداری مفاد مصاحبه و مشخصات مشارکت کنندگان ارسال شد. هم چنین، با اطلاع مشارکت کنندگان تمام مصاحبه‌ها ضبط و برای استخراج نکات کلیدی بررسی شد. پس از اعلام موافقت، مصاحبه با محوریت تلقی، برداشت و شاخص‌های مورد نظر برای یک الگوی تدریس با کیفیت و اثر بخش و مهمترین عوامل مؤثر در تدریس استادان دانشگاه فرهنگیان برگزار شد. در مصاحبه‌های انجام شده پاسخگویان به سوال مورد نظر در مورد ارائه مولفه یا شاخص جدید و یا تایید مولفه‌ها و شاخص‌های گردآوری شده ابراز نظر کردند.

یافته‌ها

در نظریه داده بنیاد، روش تحلیل این گونه است که هر قسمت از داده‌ها، بلافاصله بعد از گردآوری آن قسمت (به طور موازی) مورد تحلیل قرار می‌گیرد. سپس محقق رهنمودهایی را از تحلیل داده‌های اولیه، برای دسترسی به داده‌های بعدی دریافت می‌کند. این رهنمودها می‌توانند از مقوله‌های توسعه نیافته، خلأهای اطلاعاتی و یا افرادی که نسبت به پدیده بصیرت کافی دارند، حاصل شود. پس از کسب این رهنمودها، پژوهشگر برای گردآوری داده‌های دیگر وارد محیط پژوهش می‌شود. فرآیند زیگزاکی در گردآوری و تحلیل داده‌ها تا زمانی پیش می‌رود که پژوهشگر به اشباع طبقات دست یابد (Danaee fard, 2011). در نظریه مبنایی، تجزیه و تحلیل از سه نوع کدگذاری تشکیل شده است که عبارت است از:

گام اول کدگذاری باز:۱ در مرحله کدگذاری باز داده ها از طریق جزء به جزء کردن اطلاعات به شکل بندی مقوله ها (طبقه بندی) اطلاعات درباره پدیده مورد مطالعه پرداخته شد. گام دوم کدگذاری محوری:۲ انجام این کار از طریق نمودار کدگذاری شده یک مقوله به عنوان مقوله یا پدیده اصلی در مرکز فرایند بررسی مورد نظر قرار گرفته و سپس سایر مقولات - عواملی که عامل اصلی را به آن مرتبط می سازد و پیامدهایی آن که در ارتباط با مقوله اصلی انجام می شود و شرایط زمینه ای که این اقدامات را تحت تاثیر قرار می دهد- مورد بررسی قرار گرفتند.

گام سوم کدگذاری انتخابی:۳ این مرحله شامل مرتبط کردن مقولات با هم بوده که منجر به ارائه الگو مفهومی تحقیق می شود که از طریق مقایسه با پیشینه تحقیق اعتباربخشی شد (Stros, 2011).

الف: از دیدگاه متخصصان و اعضاء ستاد آموزشی دانشگاه فرهنگیان مولفه ها و عوامل موثر بر تدریس با کیفیت استادان دانشگاه فرهنگیان کدامند؟ ابتدا ادبیات نظری و پیشینه تحقیق به دقت مورد بررسی قرار گرفت سپس با رجوع به واحد های مورد مطالعه از دانشگاه های فرهنگیان (۱۷ نفر از استادان خبره رشته مدیریت آموزشی) این دانشگاه در سطح پردیس ها و آموزشگاه های دانشگاه فرهنگیان در شمال غرب کشور به روش ترکیبی هدفمند و گوله برفی با طرح مصاحبه، نظر آنان در مورد شاخص ها و مولفه های موثر بر کیفیت حرفه ای تدریس در دانشگاه ها ثبت شد. این افراد موارد بسیاری را برشمرده و در باره هر کدام توضیحاتی دادند که لابلای توضیحات ایشان هم سوالاتی برای محقق بوجود آمد و هم موارد بسیاری برشمرده شد در نهایت محقق با اعتماد به این که به حد اشباع به روش گوله برفی از نظر دست یافتن به عوامل مورد نیاز (بنا به تکراری بودن نظریات مصاحبه با مدیران، خبرگان و استادان دانشگاه فرهنگیان) نظرات را به صورت اجمالی نوشته سپس کد بندی کرده و پس از تلخیص مطالب طبق در جدول (۱) عوامل دسته بندی شدند.

جدول ۱- شاخص ها و مولفه های برگرفته از مصاحبه

ردیف	شاخص	مولفه	میزان توافق
۱	عوامل انگیزشی	احترام به عقاید و نظرات دانشجویان	۱۴
		سفرهای علمی-تحقیقاتی	۱۲
۲	عوامل اجتماعی	بومی گزینی در استخدام استادان	۶
		آموزش چند فرهنگی	۱۲
		پانل های بحث آزاد	۱۴
۳	عوامل محیطی	دانشگاه شاداب	۱۶
۴	عوامل اقتصادی	حمایت از دانشجویان برتر	۱۲
		ارائه تسهیلات آموزشی	۸
		بهبود کیفیت زندگی دانشجویان و استادان	۶
۵	عوامل فرهنگی	استفاده از اساتید با توجه به موقعیت جغرافیایی	۶
		راه اندازی کانون های علمی	۴
		استفاده از استادان بومی	۴
۶	عوامل فردی و شخصی	استفاده از آموزش به زبان های بومی	۴
		سازو کار های نظارتی	۱۲
۷	عوامل دانشگاهی و مدیریتی	ارائه از برنامه از پیش تعیین شده	۱۰
		آموزش به زبان انگلیسی	۶
۸	عوامل علمی و آموزشی	برگزاری همایش، سخنرانی	۸
		آموزش متناسب با درس و کلاس	۱۴
		آموزش کاربردی	۱۷
۹	عوامل تکنولوژیکی	آموزش در فضای مجازی	۱۲
		دسترسی به اطلاعات علمی-پژوهشی	۱۴
		شبکه سازی بین استادان و دانشجویان	۸
		آموزش با ابزارهای مدرن	۸
۱۰	عوامل بین المللی	آموزش چند رسانه ای	۱۲
		اعزام خارج از کشور	۱۴
		دوره های برون مرزی	۱۲
		فرصت مطالعاتی	۱۶

***میزان توافق نمره ای بین ۱ تا ۱۷ که توافق بالای نمره ۹ قابل قبول است.

۳- مرحله سوم مرتبط به شیوه کد گذاری باز، محوری و انتخابی مقوله های برگرفته از مصاحبه و تلفیق با مقوله های پیشینه تحقیق است که در جدول ۲، مشاهده می شود. کدگذاری باز با استفاده از خرد کردن، مقایسه کردن، مفهوم پردازی و مقوله بندی داده های حاصل از مصاحبه با خبرگان مقوله ها و مولفه ها مشخص شد(در جدول بصورت نمونه مختصری از نمونه مصاحبه و کد گذاری آمده است) و در کد گذاری محوری پیوند بین مقوله ها صورت گرفت و در کد گذاری انتخابی مقوله ی هسته به طور منظم و ارتباط دادن آن با سایر مقوله ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پر کردن جاهای خالی با مقوله هایی که نیاز به اصلاح و گسترش دارند صورت گرفت.

جدول ۲- (الف) خلاصه کدگذاری باز

کدهای باز	نقل قول ها
استفاده از تجارب خارجی ها سازو کار های نظارتی احترام به دانشجویان آموزش در فضای مجازی آموزش به زبان انگلیسی برنامه کلاسی و آموزشی مدون بکارگیری پایگاه های اطلاعاتی به روز ایجاد فضای دانشگاهی ای که پذیرای تنوع و تفاوت باشد آموزش ویژه درس و کلاس مختلف	در جهت افزایش کیفیت تدریس همیشه از تجربه هایی که کشور های توسعه یافته دارند استفاده کرد مثلا بعضی کشورها سازو کارهایی برای نظارت بر کار استادان دارند مثل نحوه تکریم دانشجو احترام گذاشتن به شخصیت دانشجویان... آموزش در کل بایستی تغییر کنه و از حالت سنتی فعلی خارج بشه، استفاده از ویژگی های فضای مجازی و اینترنت و بهره گیری از شبکه ای اجتماعی میتونه روش جدیدی برای بهبود آموزش خصوصا آموزش در زبان انگلیسی باشه، الانه تمام دنیا دارند آموزش های تک زبانه رو رواج می دهند و ما هم بهتره به سمت و سوی آموزش به زبان انگلیسی خصوصا در تحصیلات تکمیلی حرکت کنیم. البته وجود برنامه با هدف و استراتژی تعیین شده برای برگزاری کلاس ها و انتخاب شیوه های صحیح آموزش در برنامه درسی اساتید در خصوص این هدف مهم هستند. و حتی میشه با در اختیار گذاشتن اطلاعات علمی و دسترسی به مقالات و کتاب های به روز پایگاه های معتبر به دانشجویان اونها رو به سمت پژوهش سوق داد که در خصوص تسلط بر زبان خارجی محقق می شه ... مفرح و با نشاط ساختن دانشگاه و آموزش بر پایه ویژگی های هر درس و رشته تحصیلی در مکانی شاد می تونه انگیزه های دانشجویان رو برای یادگیری بهتر تقویت کنه...

جدول ۲-ب) کد گذاری محوری و گزینشی (انتخابی)

کد گزینشی	کدهای محوری	کدهای باز
تدریس حرفه ای اساتید دانشگاه فرهنگیان	عوامل انگیزشی	احترام به عقاید و نظرات دانشجویان، سفرهای علمی-تحقیقاتی پاداش ها و تنبیهات، فرصت های مطالعاتی در دانشگاه های جهان، بورس های های تحصیلی خارج از کشور، راه اندازی کانون های علمی
	عوامل اجتماعی	آموزش چند فرهنگی، پانل های بحث آزاد، توانایی برقراری ارتباط مهارت های ارتباطی، راهنمایی و مشاوره، استفاده از استادان با توجه به موقعیت جغرافیایی، بومی گزینی در استخدام استادان، آموزش به زبان های محلی
	عوامل محیطی	دانشگاه شاداب، سازگاری محیط یادگیری، سازه های زیبا و مهیج، جلسات چالشی
	عوامل اقتصادی	حمایت از دانشجویان برتر، آموزش های ورود به بازار به دانشجویان تسهیلات مورد نیاز استادان و دانشجویان، حمایت از دانشجویان کارآفرین، بهبود کیفیت زندگی دانشجویان و استادان
	عوامل فرهنگی	اخلاق، پیشینه فرهنگی، تعهد مدرس، تفسیر های زمینه ای و رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس، حق آزادی بیان به دانشجویان
	عوامل فردی و شخصی	داشتن شخصیت مثبت، اساتید با تجربه، جنسیت، تسلط بر مباحث علمی، رتبه علمی و ویژگی های شخصی استاد
	عوامل دانشگاهی و مدیریتی	سازو کار های نظارتی، ارائه از برنامه از پیش تعیین شده مهارت های مدیریت کلاس درس، سیستم های بازخور
	عوامل علمی و آموزشی	آموزش متناسب با درس و کلاس ، آموزش کاربردی، مهارت های حرفه ای، روش تحلیل و انتخاب متن، آزمون کامل و جامع پایانی، نوع روش تدریس، ارزشیابی مبتنی بر زمینه تدریس، انعکاس مناسب محتوای آزمون ها، ارزیابی یادگیری، برنامه زمان بندی در جلسات کلاسی، آموزش به زبان انگلیسی، آموزش ویژه درس و کلاس مختلف، استفاده از آزمایشگاه، دسترسی آزاد به مقالات، برگزاری همایش، سخنرانی
	عوامل تکنولوژیکی	آموزش در فضای مجازی، دسترسی به اطلاعات علمی-پژوهشی، ابزارهای شنیداری و دیداری مناسب، ابزار های الکترونیکی و مدرن، آموزش چند رسانه ای،

عوامل بین المللی	اعزام خارج از کشور، دوره های برون مرزی، فرصت مطالعاتی، استادان مدعو خارجی، همکاری های بین المللی، رایبه مقالات و کنفرانس ها در محافل بین المللی
------------------	---

ب: از دیدگاه متخصصان و اعضاء ستاد آموزشی دانشگاه فرهنگیان الگوی تدریس با کیفیت استادان دانشگاه فرهنگیان چگونه است؟

در مرحله چهارم عوامل استخراج شده از نظرات مدیران آموزشی و خبرگان به روش کد گذاری باز و محوری استخراج شده اند به ترتیب مرتب و موارد تکراری و مشابه حذف و موارد نهایی که شامل ۵۸ عامل بود استخراج شد. الگوی نهایی جهت تدریس حرفه ای با کیفیت در بین استادان دانشگاه فرهنگیان در شکل شماره ۲ قابل مشاهده است.

شکل ۲- الگوی تدریس با کیفیت استادان

بعد از ارائه مدل مفهومی که محققین در آن طبقه ها را در مجموعه های مختلفی از عوامل موثر بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان قرار دادند، براساس رابطه بین هر کدام از طبقه ها در هر کدام از مجموعه شرایط، نظریه ارائه می گردد. نظریات ارائه شده در قالب ده فرضیه به شرح زیر هستند:

P1: شخصیت مثبت، استادان با تجربه، جنسیت، تسلط بر مباحث علمی، توانایی عمومی، رتبه علمی، بیان شیوا و ساده و انتقال شفاف بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر می باشد.

P2: سازو کار های نظارتی، ارائه از برنامه از پیش تعیین شده، مهارت های مدیریت کلاس درس، بهبود مستمر و توانمندسازی، نظم آموزشی، دسترسی آسان به استاد خارج از ساعات کلاس بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P3: احترام به عقاید و نظرات دانشجویان، سفرهای علمی-تحقیقاتی، پاداش ها و تنبیهات، کنجکاوی، منشی فردی، برگزاری مسابقات و همایش های علمی، کلاس های مختلط، شور و اشتیاق بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P4: آموزش متناسب با درس و کلاس، آموزش کاربردی، مهارت های حرفه ای، روش تحلیل و انتخاب متن، آزمون کامل و جامع پایانی، نوع روش تدریس، ارزشیابی مبتنی بر زمینه تدریس، انعکاس مناسب محتوای آزمون ها، ارزیابی یادگیری، برنامه زمان بندی در جلسات کلاسی، پاسخ گویی به سؤالات، میزان مهارت های استاد در درس عملی، میزان مشارکت و سرپرستی پروژه ها و پایان نامه های دانشجویی، ارزشیابی دانشجویان در هر جلسه، مهارت های عرضه محتوا، تدریس در سطح یادگیرنده بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P5: اعزام خارج از کشور، دوره های برون مرزی، فرصت مطالعاتی، استادان مدعو خارجی، همکاری های بین المللی، ارائه مقالات و کنفرانس ها در محافل بین المللی بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P6: آموزش چند فرهنگی، پانل های بحث آزاد، توانایی برقراری ارتباط، مهارت های ارتباطی، نظم و انضباط، تاکید بر ادراک، راهنمایی و مشاوره، قدرت ارتباط با دانشجو بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P7: دانشگاه شاداب، سازگاری، محیط یادگیری، سازه های زیبا و مهیج بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P8: اخلاق، پیشینه فرهنگی، تعهد مدرس، تفسیر های زمینه ای و فرهنگی، رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس، طرفداری از ارزش های انسانی، پرداختن به سجایای اخلاقی و

تفکر کلی و بعد اعتقادی بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P9: حمایت از دانشجویان برتر، میزان گردش دارایی استادان، حقوق و مزایای عالی برای اساتید، تسهیلات مورد نیاز استادان بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است.

P10: آموزش در فضای مجازی، دسترسی به اطلاعات علمی-پژوهشی، ابزارهای شنیداری و دیداری مناسب، ابزار های الکترونیکی و مدرن، آموزش چند رسانه ای بر ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است .

اعتبارسنجی نظریه داده بنیاد: با این که برخی از پژوهشگران کیفی بحث در باره اعتبار و روایی داده ها و نتایج پژوهش را به طور سنتی مربوط به پژوهش های کمی می دانند (Janson,2008)، اما واقعیت این است که در پژوهش های کیفی نیز صحت و اعتبار داده ها و یافته ها بخشی با اهمیت از فرایند پژوهش است (Kersol,2012). روش های مختلفی برای اعتبارسنجی در نظریه داده بنیاد وجود دارد که در پژوهش حاضر از دو روش بازبینی مشارکت کنندگان و مرور خبرگان غیر شرکت کننده در پژوهش (ده نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه فرهنگیان تهران) استفاده و پس از دریافت نظرهای اصلاحی و مشاوره لازم با استادان و نخبگان ذیربط ویرایش لازم انجام و مدل نهایی ارائه شد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف ارائه مدلی مناسب برای ارتقای کیفیت تدریس حرفه ای استادان دانشگاه و با استفاده از نظریه داده بنیاد انجام شد این مطالعه از نوع پژوهش های کیفی است که در این پژوهش برای انتخاب نمونه ، از نمونه گیری هدف مند که از روش های نمونه برداری غیراحتمالی است، استفاده شده است. این هدف از این جهت پیگیری گردید که دانشگاه ها از جمله دانشگاه فرهنگیان با تاکید به بحث آموزش برای تدریس پایه گذاری شده اند لذا استفاده از شیوه های نوین و علمی تدریس اثر بخش می تواند بر کیفیت تدریس حرفه ای و در نهایت ارتقای سطح آموزش مدرسان و معلمان فارغ التحصیل دانشگاه کمک کند. کیفیت کار و فعالیت های آموزشی و پژوهشی اعضای هیأت علمی بدون تردید از مهمترین عوامل تعیین کننده میزان کارایی و اثربخشی نظام آموزش عالی و دانشگاه ها است. در صورتی که روش تدریس با کیفیتی داشته باشیم و استادان به وظایف و مسوولیت های خود را به شکل درست ایفا کنند می توان امیدوار بود که دانشگاه با کیفیت بالاتری داشته باشیم و ثمره آن پرورش دانش آموختگان با کیفیت برای تامین نیازهای جامعه است.

با توجه به یافته ها به ترتیب عامل محیطی یکی از ابعاد الگوی تدریس با کیفیت استادان دانشگاه فرهنگیان می باشد. مولفه های این دانشگاه شاداب، سازگاری، محیط یادگیری، سازه های زیبا و مهیج می باشد. دانشگاه فرهنگیان که وظیفه تربیت معلم را بر عهده دارد بیش از ویژگی های علمی و آکادمیک بر ویژگی های تربیتی و فرهنگی تمرکز دارد لذا عوامل فرهنگی و در نظر گرفتن آن می تواند بر بهبود کیفیت تدریس حرفه ای استادان موثر باشد هم چنین عوامل محیطی به عنوان عوامل برانگیزاننده و شاد کننده محیط یادگیری در نشأت و افزایش روحیه دانشجویان موثر است. ایجاد محیط شاد و فرح بخش و برخورداری از ویژگی های عالی انسانی و فرهنگی را از مهم ترین عامل در اثر بخش بودن تدریس معرفی می کند و به عنوان مهم ترین بُعد تدریس با کیفیت ابتدا به ریاست دانشگاه و معاونان عالی پیشنهاد می شود که در زمینه طراحی و ساخت و مکان یابی دانشگاه فرهنگیان به ویژگی های محیطی از جمله فضا سازی، نما، کلاس های با کیفیت، فضای غیر آموزشی (فضای سبز) توجه بسیار کنند. باباگلی (Babagoli, 2016) بیان کرد که مولفه های طرفداری از ارزش های انسانی، کنجکاوی، نوجویی و ژرف-اندیشی و سجایای اخلاقی و تفکر کلی و بعد اعتقادی، قادر به پیش-بینی کیفیت تدریس هستند.

عامل علمی و آموزشی نیز از عوامل مهم تدریس با کیفیت استادان است. که آموزش متناسب با درس و کلاس، آموزش کاربردی، مهارت های حرفه ای، روش تحلیل و انتخاب متن، آزمون کامل و جامع پایانی، نوع روش تدریس، ارزشیابی مبتنی بر زمینه تدریس، انعکاس مناسب محتوای آزمون ها، ارزیابی یادگیری، برنامه زمان بندی در جلسات کلاسی، پاسخ گویی به سؤالات، میزان مهارت های استاد در دروس عملی، میزان مشارکت و سرپرستی پروژه ها و پایان نامه های دانشجویی، ارزشیابی دانشجویان در هر جلسه، مهارت های عرضه محتوا، تدریس در سطح یادگیرنده است وقتی که بحث تدریس به میان می آید بی شک باید به آموزش و روش های تدریس هم اشاره کرد. یک تدریس خوب بایستی با توجه به شیوه های اثر بخش آموزش دانشگاهی باشد. این دسته از عوامل کاملا مرتبط با نحوه تدریس و روش های اتخاذ شده برای آموزش در کلاس درس است که استادان با بهره گیری از مدل های تدریس متناسب با محتوا و نوع کلاس، روش تحلیل و تدریس کاربردی و ارزشیابی مستمر می توانند در تدریس خود کامیابی بیشتری کسب کرده و در اصل این بُعد راهنمایی کلی برای بهره گیری از شیوه های نوین تدریس است که از دیدگاه استادان چه شیوه های تدریس و آموزشی می تواند بر کیفیت یادگیری دانشجویان موثر باشد. اسدی (Asadi, 2016) نتایج نشان داد که عوامل و مؤلفه های اساسی تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان، شامل مهارت های آموزشی، ارزیابی نظاممند و منش فردی بودند. هم چنین علاوه بر مهارت های

آموزشی و منش فردی، خصوصیات اخلاقی و عوامل ارتباطی را به عنوان دو مؤلفه مهم دیگر تدریس اثربخش در آموزش عالی برشمردند. رعدآبادی و همکاران (Radabady & al, 2012) نشان داد که مؤلفه بیان شیوا و ساده و انتقال شفاف و واضح مطالب در بالاترین اولویت و مؤلفه های دسترسی آسان به استاد خارج از ساعات کلاس و ارزشیابی دانشجویان در هر جلسه، میان ترم و پایان ترم دارای کم ترین اولویت به عنوان عوامل تأثیرگذار بر تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان بودند. در تحقیق دیگر آتیل (Otila, 2011)، بیان کرد که شرکت در فعالیت های آموزشی استاد، توانایی استدلال موضوع درسی، توانایی چگونگی یاددهی و انتقال درک مفاهیم معیارهای مؤثر یک استاد خوب هستند.

سومین بعد عوامل فردی و شخصی می باشد که داشتن شخصیت مثبت، استادان با تجربه، جنسیت، تسلط بر مباحث علمی، توانایی عمومی، رتبه علمی، بیان شیوا و ساده و انتقال شفاف، ویژگی های شخصی استاد را شامل می شود. در هر عملی، ویژگی های شخصیتی فرد فاعل می تواند پیش بینی کننده نحوه انجام عمل باشد. در تدریس با کیفیت، بدون شک ویژگی های ممتاز فردی چون تجربه، اخلاق و جنسیت و.. می تواند متمایز کننده استادان از یکدیگر باشد لذا برخورداری از ویژگی های فردی و شخصی ممتاز در بهبود تدریس با کیفیت و حرفه ای استادان مؤثر است شکی نیست که برخی از استادان از محبوبیت بالایی در نزد دانشجویان برخوردارند و همین محبوبیت در بهبود تدریس استاد و کیفیت یادگیری دانشجویان بسیار مؤثر است لذا پیشنهاد می شود که در مراحل گزینش و استخدام استادان از ویژگی هایی چون تجربه استاد، جنسیت، وضعیت اخلاقی و مالی استادان توجه شود. در این زمینه عسگری و محبوب مودب (Asgari & Mahbob Moadab, 2010) از دید دانشجویان مهم ترین ویژگی های تدریس اثربخش به ترتیب قدرت برقراری ارتباط، روش تدریس، شخصیت فردی و دانش پژوهی می دانند. گوو (Gove, 2016) در تحقیق خود بیان نمود که از مهم ترین عوامل اثر گذار بر افزایش کیفیت تدریس استادان دانشگاه نوع آموزش فنی و حرفه ای استادان و بهره گیری از استادان کارآموده و با تجربه است. سیمرزیت و همکاران (Simerjit & al, 2013) ویژگی های شور و اشتیاق و مهارتهای ارتباطی بالاترین شاخص بود و اساتید با تجربه، به رفتار کلاس درس و ارائه آموزش نسبت به همتایان کم تجربه خود توجه بیشتری داشتند پیشینه فرهنگی، جنسیت یا نظم و انضباط را در تدریس اثر بخش تأثیر گذار می داند.

عوامل دانشگاهی و مدیریت نیز بر کیفیت تدریس استادان دانشگاه فرهنگیان مؤثر می باشند که شامل سازو کار های نظارتی، ارائه از برنامه از پیش تعیین شده، مهارت های مدیریت کلاس درس، بهبود مستمر و توانمندسازی، نظم آموزشی، دسترسی آسان به استاد خارج از

ساعات کلاس می باشد عوامل دانشگاهی به عوامل مدیریتی و اداری یک دانشگاه بر می گردد که هر اندازه برنامه ریزی دقیق تر باشد اهداف از پیش تعیین شده تر، توانایی جذب اساتید ممتاز بالاتر باشد می توان به همان اندازه کیفیت تدریس را تضمین نمود. برخی از عوامل مدیریتی نیز وجود دارد که به بهتر شدن تدریس کمک می کند از جمله وجود نظم آموزشی در دانشگاه، رتبه علمی دانشگاه و اساتید و نحوه ارتباط بین دانشگاه و دانشجویان، به نحوی می توان این عوامل را تقویت کننده برند دانشگاه دانست که هر اندازه در سطح بالاتری باشند می توان انتظار داشت که انگیزه استادان و دانشجویان بیشتر تقویت می شود. گروئی پور (Gerroe pour, 2011) داشتن مهارت‌ها و رویه های مدیریت کلاس، روزآمد کردن مهارت‌های تدریس بر مبنای دانش جدید، ارتقای مهارت‌های رهبری و حرفه گرایی و افزایش فرصتهای برقراری ارتباط با دیگران را در تدریس موثر می داند.

عوامل انگیزشی نیز از ابعاد مهم کیفیت تدریس استادان دانشگاه است و شامل مولفه های احترام به عقاید و نظرات دانشجویان، سفرهای علمی-تحقیقاتی، پاداش ها و تنبیهات، کنجکاوی، منشی فردی، برگزاری مسابقات و همایش های علمی، کلاس های مختلط، شور و اشتیاق می باشد. دانشجویان مشتریان اصلی دانشگاه ها هستند و تامین نیازهای آنان و افزایش انگیزه های درونی آنان بعنوان ارباب رجوع دانشگاه هم بر افزایش جذب دانشجویی هم بر بهبود ارتباط دانشجو با دانشگاه و و کلاس درس موثر است که این ارتباط باعث بهبود انگیزه های یادگیری و پیشرفت تحصیلی می شود. عوامل انگیزشی در دوسطح در اختیار استادان و خارج از اختیار استادان هستند عواملی چون منشی فردی (برای دانشجویان معلول و ناتوان) و توانمند سازی مستمر دانشگاه خارج از کنترل استاد و در حیطه وظایف مدیریت دانشگاه، و عوامل ارزیابی و احترام به عقاید دانشجویان در کنترل استاد است. رعدآبادی و همکاران (Radabady & at al, 2012) مؤلفه ارزشیابی دانشجویان در هر جلسه، میان ترم و پایان ترم را عامل تأثیرگذار بر تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان بودند. آسایش و همکاران (Asayesh & at al, 2011) عامل های انگیزشی را در بهبود تدریس موثر می داند.

عوامل تکنولوژیکی به عنوان یک بعد جدید از عوامل موثر بر کیفیت تدریس استادان مطرح است که شامل عامل های آموزش در فضای مجازی، دسترسی به اطلاعات علمی-پژوهشی، ابزارهای شنیداری و دیداری مناسب، ابزار های الکترونیکی و مدرن، آموزش چند رسانه ای است. تکنولوژی به عنوان رهیافت قرن بیست و یکم، ابزاری برای ساده کردن کار و بهبود ارتباط است. استفاده از ابزارهای تکنولوژیکی می تواند به عنوان ابزاری کمک آموزشی در افزایش انگیزه، بهبود ارتباط متقابل و بهبود یادگیری موثر باشد. تکنولوژی هم به نحوه تدریس و هم به کلاس داری و نحوه ارتباط بین استاد و دانشجو کمک فراوانی می کند

استفاده از چند رسانه ای ها به ساده شدن یادگیری و درک کاربردی از آموزش کمک فراوانی می کند و هم چنین جذابیت تدریس را چند برابر می کند و هم چنین ابزار های ارتباط جمعی و شبکه های اجتماعی نیز بر بهبود ارتباط میان استادان و دانشجویان در فضای مجازی کمک می کند. در تحقیق دیگر چان کونج (Jahnukainen, 2011) در پژوهشی که انجام داد تاثیر شبکه های اینترنتی را در یادگیری را مهم ارزیابی می کند هم چنین فارغ زاده (Farghzadeh, 2014) نیز به تاثیر عوامل مجازی بر بهبود تدریس تاکید دارد. در تحقیقی شهامت (Shahamat, 2016) بیان می کند که تدریس با استفاده از فناوری آموزشی در انگیزه دانشجویان در خصوص یادگیری موثر است.

عوامل بین المللی با گسترش روابط بین المللی و رقابت جهانی جزو عوامل تاثیر گذار بر کیفیت تدریس قرار گرفته است و شامل مولفه های استادان مدعو خارجی، دوره های برون مرزی، همکاریهای بین المللی، اعزام خارج از کشور و ارایه مقالات و کنفرانس ها در محافل بین المللی می شود. با افزایش ارتباط بین المللی و برقراری ارتباط های دو و یا چند گانه میان دانشگاه ها و آسان شدن مراودات بین المللی و نیاز به آموزش به روز و کارآمد بکارگیری عوامل تسهیل کننده مهم است از جمله کنفرانس های بین المللی و دوره های فرصت مطالعاتی که هم در بهبود سطح سواد علمی استادان موثر است و هم انگیزه های آنان را برای به روز کردن خود و دانش خود افزایش می دهد. پیشرفت تکنولوژی ما در محدوده بزرگی به عنوان دهکده جهانی دور همدیگر جمع می کند و ارتباطات بین المللی به شدت تقویت شده است هم چنین با توجه به اینکه استفاده از تجربه های دیگر کشورها و سرعت بالای تغییرات در جهان و نیاز به به روز شدن دانش و.. انگیزه ارتباط بین المللی را فراهم می کند. دانشگاه ها به عنوان سفیران دانش و پایگاه علمی در کشور نیاز به تعامل با دنیای خارج در بهبود دانش خود و استادان و هم چنین انتقال دانش و فرهنگ خودی به دیگر کشور ها هستند لذا ارتباط به هر نحوی با جهان می تواند بسیار در بهبود تدریس با کیفیت استادان سودمند باشد.

هم چنین عوامل مرتبط با عوامل اجتماعی که شامل آموزش چند فرهنگی، پانل های بحث آزاد، توانایی برقراری ارتباط، مهارتهای ارتباطی، نظم و انضباط، تاکید برادرک، راهنمایی و مشاوره، قدرت ارتباط با دانشجو می باشد در کیفیت تدریس استادان دانشگاه فرهنگیان موثر است. بدون ارتباط موثر یادگیری بی معناست و سر لوحه هرگونه تغییری ایجاد ارتباط خوب و موثر است. استادان با برقراری ارتباط با دانشجو هم به دانشجو شخصیت داده و هم انگیزه های آنان را برای یادگیری و حضور در کلاس افزایش می دهند. عوامل اجتماعی چون تعاملات میان استاد و دانشجو، راهنمایی و مشاوره های تحصیلی، فرهنگی، ازدواج و.. به

دانشجویان انگیزه های درونی دانشجویان را برای یادگیری تقویت می کنند و در بهبود تدریس با کیفیت استاد بسیار موثر هستند. آلواتیو (Oluwatayo,2013)، مؤلفه های معلم اثربخش را مواردی چون عملکرد علمی خوب، مهارتهای ارتباطی، خلاقیت، حرفه ای گری، دانش تدریس، ارزشیابی و سنجش مناسب و مناسب، شخصیت معلم و دانش محتوایی را بیان می کند. تاکر (Tucker,2013) ارتباطات قوی، پاسخگو، حرفه ای و خوش اخلاق را از مولفه های تدریس با کیفیت می داند و سیمرژیت و همکاران (Simerjit & at al,2013) ویژگی های شور و اشتیاق و مهارت های ارتباطی بالاترین شاخص تدریس اثر بخش می داند.

عوامل فرهنگی چون اخلاق، پیشینه فرهنگی، تعهد مدرس، تفسیر های زمینه ای و فرهنگی، رعایت مسائل اخلاقی در آموزش و تدریس، طرفداری از ارزش های انسانی، پرداختن به سجایای اخلاقی و تفکر کلی و بعد اعتقادی بر کیفیت تدریس استادان موثر اند در در زمینه آموزش های فرهنگی اساتید کوشش شود همچنین با توجه به چند زبانه بودن کشور می توان برای تقویت یادگیری از آموزش های چند فرهنگی حتی در سطح یکی دو واحد بهره برد.

در نهایت عوامل اقتصادی مرتبط با وضعیت اقتصادی اساتید دانشگاه جزو ابعاد الگوی تدریس با کیفیت در دانشگاه فرهنگیان هستند. که شامل مولفه های حمایت از دانشجویان برتر، میزان گردش دارایی استادان، حقوق و مزایای عالی برای استادان، تسهیلات مورد نیاز اساتید می شود. گوو (Gove,2016) به این نتیجه رسیدند که عوامل بسیاری از جمله، دانش استاد، محیط، میزان گردش دارایی و نوع روش تدریس در بهبود کیفیت تدریس معلمان اثر گذار است.

پیشنهادهات

پیشنهاد می شود دانشگاه فرهنگیان با تشکیل کارگروهی آگاه و مسوولیت پذیر نسبت به بازخوانی مولفه های این مدل مفهومی و چگونگی استقرار آن در دانشگاه فرهنگیان اقدام نماید؛ این موضوع از حیث بهبود و ارتقا کیفیت تدریس حرفه ای استادان به لحاظ اهمیت دادن به موضوع مورد نظر برای آموزش عالی دارای مزیت است.

با توجه به عوامل استخراج شده موثر بر تدریس باکیفیت پیشنهاد می شود که دانشگاه فرهنگیان با استفاده از این عوامل و با توجه به بارعاملی هر عامل در مورد ارائه برنامه ای برای بهبود کیفیت تدریس استادان اولویت بندی به عمل آمده را اتخاذ کرده و بوجه و امکانات خود را با توجه به اولویت های موجود تخصیص دهد.

با توجه به یافته‌های تحقیق در مورد مطلوب بودن وضعیت آموزش در دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه اساتید پیشنهاد می‌شود که با حفظ روند و تقویت نقاط قوت و اضافه کردن عوامل موجود در مدل مطرح شده در این تحقیق وضعیت تدریس ارتقا یابد.

با توجه به این که مدل هشت عامله این تحقیق از نظر تناسب مدل مورد تایید قرار گرفته است لذا بع مدیریان و برنامه ریزان دانشگاه فرهنگیان در مورد ارتقا تدریس حرفه ای استادان توصیه می‌شود که:

با تغییراتی در نما و ساختمان دانشگاه و استفاده از رنگ های متنوع و شاد، دانشگاه را به محیطی شاد و مفرح برای دانشجویان تبدیل کنند. همچنین با برگزاری دوره های آموزشی- فرهنگی برای استادان ان ها را با مبانی اخلاقی و بینش انسانی آشنا کرده و یا در گزینش و استخدام استادان به جنبه های اخلاقی آنان توجه ویژه شود.

توصیه می‌شود که با ترتیب دادن دوره های ضمن خدمت و هم چنین برگزاری کارگاه های آموزشی استادان دانشگاه را با روش های نوین تدریس، ارزیابی و ارزشیابی آشنا ساخته و روش آموزش آنان را تقویت کنند.

توصیه می‌شود که با توجه به اهمیت عوامل فردی در تدریس با گزینش افراد با خصوصیات اخلاقی و فردی ممتاز و هم چنین عدم تبعیض جنسیتی و بهبود وضعیت معیشتی استادان زمینه را برای ارتقا کیفیت تدریس استادان فراهم آورد.

عدم وجود نظم و برنامه ریزی موثر باعث اخلال در امور و عدم پیبرد اهداف می‌شود لذا توصیه می‌شود که دانشگاه با اتخاذ سامانه هایی برای بررسی وضعیت تشکیل کلاس ها و نظم اساتید و دانشجویان در حضور در کلاس می‌توان بر بهبود یادگیری و ارتقا تدریس تاثیر فراوانی گذاشت.

دانشجویی که انگیزه حضور در کلاس را ندارد نمی‌توان انتظار یادگیری و پیشرفت تحصیلی را از وی داشت لذا بهبود انگیزش امری مهم است توصیه می‌شود با ارائه تسهیلات تحصیلی، وضع قوانین حمایتی از دانشجویان، ایجاد امکانات رفاهی و هم چنین توسعه احترام به دانشجویان به عنوان ارباب رجوع کیفیت تدریس استادان ارتقا یابد.

توصیه می‌شود با استفاده از امکانات تکنولوژیکی به روز، سرعت یادگیری و جذابیت ان را افزایش داده و انگیزش استادان و دانشجویان را بهبود داد. می‌توان با استفاده از ابزار های صوتی و تصویری و چند رسانه ها در امر تدریس و هم چنین سامانه های الکترونیکی و اینترنتی رایگان و در دسترس شرایط را برای بهبود کیفیت تدریس فراهم آورد.

در دنیای که همه به جهانی شدن می‌اندیشند و همه دنیا از یکدیگر تاثیر می‌پذیرند تعامل با دنیای خارج اجناب ناپذیر است لذا توصیه می‌شود در جهت به روز شدن دانش، ارتقا

سطح علمی و افزایش انگیزش اساتید، با برگزاری دوره های کوتاه مدت بین المللی و ارائه فرصت های مطالعاتی برای استادان و برپایی کنفرانس های علمی بین المللی زمینه را برای بهبود تدریس با کیفیت فراهم آورد.

دانشگاه فرهنگیان با ویژگی های خاص خود بایستی معلمان و دانشجویان را برای حضور در جامعه آماده کند زیرا که وظیفه اصلی معلمان آماده سازی کودکان و نوجوانان برای حضور موثر در اجتماع است فلذا توجه به عوامل اجتماعی و ویژگی هایی چون تعاملات دو و چند نفره و مشاوره و همدردی و همدلی استاد و دانشجو در بهبود تدریس حرفه ای بسیار مهم می باشد پس توصیه می شود با استفاده از کانال های ارتباطی چون شبکه های مجازی و هم چنین برگزاری اردو های تفریحی-علمی زمینه را برای نزدیک شدن دانشجو استاد فراهم آورده و هم چنین از نشست های هم اندیشی و مشاوره زندگی-تحصیلی در دانشگاه استفاده شود.

References

- ≠ Asadi, Mohammad and Gholami, Hamid (2015). Synthesis Research on the Effective Teaching Pattern in Higher Education, Quarterly Journal of Educational Planning Studies, Vol 5, No 9, Pages 144-1۵۳. [□□ □□□□□□□□]
- ≠ Asayesh, H., Mostafa, Gh. Safari, M., Burgahi, R., Rezapur, A., Mansourian, M. And Taqavi, A (2011). Factors Affecting Academic and Research Activities of Faculty Members of Golestan University of Medical Sciences. Education in medical sciences 293-2۹۵. [in Persian]
- ≠ Askari, Fariba, Mahjub Moodb, Hagar. (2010). Comparison of Effective Teaching Features from Students' Viewpoints of Guilan University of Medical Sciences. Magazine Center for Medical Education Development and Development. Volume 7, Issue 1, 33-2۶. [□□ □□□□□□□□]
- ≠ Babaee Charmate, Sikineh and Darris, Jamila. (2010). Investigation and Identification of Falling Factors in the Lesson of Logic and Philosophy of the Third Semester of Literature and Nursing in the Region of Bandar Mom Khomeini (RA). Quarterly Journal of Islamic Education, Vol. 23, Issue 2, Pages 44-50. [in Persian]
- ≠ Babboli, M., and Rhetoric, S. R (2016). Study of the Relationship between Spiritual Spirituality and Spiritual Intelligence with the Quality of

- Teaching of Secondary Teachers. Journal of Educational Psychology Studies 13 (23). 1-20.[in Persian]
- ≠ Behnamfar, Reza (2013). The Fan of Expression in Teaching; Forgotten Element, Iranian Journal of Medical Education, pp. 623-625.[in Persian]
- ≠ Creswell, J.W. (2012). Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research. 4th Edition. Boston: Pearson Publication.
- ≠ Danaie Fard, Hasan and Islami, Azar (2011), Creating an Organizational Difference Theory: Using the Research Strategy of the Theory of Fundamentals in Action, Tehran, Imam Sadiq University, First Edition.[in Persian]
- ≠ Devlin M, Samarawickrema G. (2010). The criteria of effective teaching in a changing higher education context. Higher Education Research and Development.29(2):111-24.
- ≠ Devlin M. (2007). Improving teaching in tertiary education: Institutional and individual influences. Keynote address at Excellence in Education and Training Convention. Singapore Polytechnic, Singapore; 55.
- ≠ Farghzadeh, Nafiseh, Kashi, Ali. (2014). The study of the methods and tools of virtual education in order to improve the quality of education from the viewpoints of the professors of Khodabandeh Azad University. Journal of Research in New Approach in Educational Management, 5 (17), 121-152.[in Persian]
- ≠ Gaertner H. (2014). Effects of student feedback as a method of self-evaluating the quality of teaching. Stud Educ Eval. 42:91-9.
- ≠ Gorard, S., & Taylor, C. (2004). Combining methods in educational and social research. New York: Open University Press.
- ≠ Gorouipour, Ameneh (2011). Investigating the Relationship Between Scientific Outcomes and Teaching Quality of the Faculty Members of Isfahan University, Master's thesis of Educational Planning, Isfahan University.[in Persian]
- ≠ Gove, A., & Dubeck, M. M. (2016). Assess Reading Early to Inform Instruction, Improve Quality, and Realize Possibilities. In Annual Review of Comparative and International Education (pp. 81-88). Emerald Group Publishing Limited .
- ≠ Hancock, L. (2011). Why Finland's schools are successful? Retrieved from www.smithsonianmag.com/people-places/Why-Are-Finlands-SchoolsSuccessful.html
- ≠ Harland T, Raja Hussain RM, Bakar AA. (2014). The scholarship of teaching and learning: Challenges for Malaysian academics. Teach High Educ.19(1):38-48.

- ≠ Hooman, Heidar Ali (2010), A Practical Guide to Qualitative Research, Tehran, Organization for the Study and Compilation of Humanities in Universities (Secondary), Second Edition.[in Persian]
- ≠ Hossein Panah, Mehdi (2015). Different perspectives on the role of teachers in the teaching process of quality, the second national conference and the 9th conference on the assessment of the quality of academic systems, pp. 29-8.[in Persian]
- ≠ Jahnukainen, M. (2011). Different strategies, different outcomes? The history and trends of the inclusive and special education in Alberta (Canada) and in Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, ۵۵(۵), ۴۸۹-۵۰۲.[□□ □□□□□□]
- ≠ Kenchaiah, S., & Krishna, P. (2017). Comparative study of case based learning with traditional teaching method in pharmacology for second year MBBS students. *International Journal of Basic & Clinical Pharmacology*, 5(4), 1210-1214.
- ≠ Keshavarzi, Mehdi, Yarmohammadian, Mohammad Hossein, Nadi, Mohammad Ali. (2017). The design of teaching methods based on the development of future studies in higher education in Iran. *Journal of Research in New Approach in Educational Management*, 8 (32), 157-۱۷۴.[□□ □□□□□□]
- ≠ Krsul, John (2012), *Qualitative Scoping and Research Plan: Selection of Five Approaches (Narrative Research, Phenomenology, etc.)*. Translation by Hasan Danaee Fard and Hossein Kazemi, Tehran, Safar, Eshraghi, First edition.
- ≠ Mahjub Maddeb, Hajar and Asgari, Fariba (2010). Comparing the Effective Teaching Characteristics from the Viewpoints of Teachers and Students of Guilan University of Medical Sciences, *Journal of Medical Education Development Studies Center*, Volume 7, No. 1, pp. 26-۳۳.[□□ Persian]
- ≠ Marifi, Y., Kayamanesh, A., Mehrmohammadi, M., and Ali Askari, M. (2007). Currency Curriculum Quality of Teaching in Higher Education: A Review of Some Viewpoints. *Quarterly Studies of Curriculum* .1 (5) .۸۶-۱۰۲.[□□ □□□□□□]
- ≠ Mir Mohammadi Meybodi, Seyyed Jalil. (2012). Study of the Effective Teaching Features of Students' Viewpoints of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd. Volume 5, Issue 9, 62-۵۲.[□□ Persian]
- ≠ Mohaddesi, Hamideh, Feyz, Quiet and Healthy Safi, Reza. (2011), Comparative Study of Effective Teaching Indicators from the Viewpoint of Faculty Members and Students of Urmia University, *Bimonthly Nursing Faculty of Urmia*, Volume 9, Issue 6, pp. 471-4۶۴.[□□ □□□□□□]

- ≠ Mohammadi, Mohammad (2015). Presentation of the model for effective teaching at Tabriz University. Thesis, Department of Educational Research, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Shabestar Branch, August 2007.[in Persian]
- ≠ Morghati Khoiyi, Efesadat, Zarei, Fatemeh, Bayat, Alireza, Rimas, Shahnaz (2014). Explaining the Viewpoints of Teachers and Graduate Students about Learning and Learning Methods, Journal of Health Education and Health Promotion, Volume 1, Issue 3, Pages 82-67.[in Persian]
- ≠ Nick Roz, L., Rozitalab, M., Raygan Shirazi, A., Jahnzada, M. And Pity, (2012). Investigating the Obstacles to Implementing the Students 'Research Method from Students' Perspectives. Journal of Fasa University of Medical Sciences 2 (6). 3-319.[in Persian]
- ≠ Oluwatayo, J. A. (2013). Students rating of teaching behavior of Chemistry in public secondary schools in Ekiti State International Journal of Education and literary studies I(I):1-6.
- ≠ Otilia CLIPA, (2011). the profile of the academic assessor, Procedia Social and Behavioral Sciences 12, pp.200-204.
- ≠ Raadabadi, Mehdi, Sadeghifar, Jamil, Bahadori, Mohammad Karim, Doroghi, Hossein (2012). Prioritizing Effective Factors on Teaching Effective from Students' Perspectives, Iranian Journal of Medical Education, 11th issue, pp. 825-817.[in Persian]
- ≠ Sarjala, J. (2013). Equittty and ooprrroon nnraand's ptt h ooxxeeInnee. American Educator, 37(1), 32-36.
- ≠ Shahamat, Fatemeh, Shahamat, Nader. (2016). Comparison of the use of educational technology in teaching methods of English language teaching in public and private universities of Shiraz. Journal of Research in New Approach in Educational Management, 7 (28), 267-286.[in Persian]
- ≠ Shirbigi nasser (2010). Strategies for measuring the effectiveness of teaching in higher education systems. new course. Year 3, Issue 10,9-10-۹.[□□ □□□□□□]
- ≠ Simerjit, s., Dinker, R. P., Nirmal, K., S., Avneet, K., Htoo Htoo K., S., & Ankur, B., (2013). Qualities of an effective teacher: What do medical teachers think? Singh et al. BMC Medical Education, 13(128), 2-7.
- ≠ Strauss, Anselm and Corbin, Juliet (2011), Principles of Qualitative Research Method: Basic Theory, Procedures and Methods, Translation by Biok Mohammadi, Tehran, Human Sciences Research and Cultural Studies Institute, Third Edition.
- ≠ Sutkin G, Wagner E, Harris I, et al. (2008), What makes a good clinical teacher in medicine? A review of the literature. Academic Medicine.83(5):452-66.
- ≠ Tucker, M. (2012). aahrh quTTTTy Wh''s wrong wthh .. srrgggy? Educational Leadership, 69(4), 42-46.

- ≠ Yemen Yedozi Sorkhi, M., and Amin Mozafari, F. (2009). Investigating the Factors Affecting the Research Experiences of Graduate Students of Shahid Beheshti University, Educational and Psychological Studies of Ferdowsi University 1: 84-1۰۰. [□□ □□□□□□□□]

